

گزارش جلسات برگزار شده توسط گروه‌های علمی

فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

گروه علمی: ارتقاء سلامت

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۲/۱۱/۲۵

موضوع جلسه: راه‌کارهای ارتقاء سطح سواد سلامت جامعه

تهیه کننده: مهدی میلاد

اعضای حاضر در جلسه (حضور، مجازی):

دکتر کامران باقری لنکرانی؛ دکتر محمدحسین تقدیسی؛ دکتر فاطمه رخشانی؛ دکتر حسین ملک افضلی اردکانی، دکتر امید براتی؛ دکتر عبدالرحمن رستمیان؛ دکتر علی رمضانخانی؛ دکتر رضا سعیدی؛ دکتر حمید الله وردی پور؛ دکتر مریم خیامزاده؛ دکتر اسدالله رجب؛ دکتر پیام روشنفکر؛ دکتر حسام‌الدین ریاحی؛ دکتر هرمز سنایی نسب؛ دکتر عباس متولیان؛ دکتر غلامرضا پورمند؛ دکتر سیدمحمد رضا کلانتر معتمدی، دکتر فریدون عزیزی، دکتر سیاوش صحت، دکتر مسعود پورمقدس، دکتر یحیی دولتی، دکتر محمدرضا رزاقی، دکتر یدالله زاهدپاشا، دکتر حمید سهراب پور، دکتر محمدصادق مسرت مشهدی، دکتر خلیل انصارین، دکتر مصطفی شریفیان، دکتر غلامعلی معموری، دکتر علی محمد ملتی، دکتر احمدرضا جمشیدی، دکتر ناصر ابراهیمی دریانی، دکتر محمدعلی صحرائیان، دکتر محسن نوروزی‌نیا، دکتر محمدعلی جوادی، دکتر پیمان ادیبی، دکتر علیرضا فیروز، دکتر علیرضا کریمی یزدی - مدعوین: دکتر غلامحسین ادب؛

خلاصه موضوع / موضوعات مطرح شده در جلسه:

در این جلسه که به صورت مشترک با گروه علوم بالینی برگزار گردید، در ارتباط با راه‌کارهای ارتقاء سطح سواد سلامت جامعه بحث و تبادل نظر شد و موارد زیر مطرح گردید:

- آموزش کارآمد بیمار در بهبود سلامتی، درمان و ارتقاء سلامت نقش بسزایی دارد اما محدودیت زمان برای آموزش در مطب و عدم وجود مواد آموزشی از مشکلات این مسئله می‌باشد.
- برای ارتقاء سواد سلامت بیمار نیازمند محتوا و روش‌های مختلف آموزش هستیم.
- یکی از مشکلات آموزش بیمار، عدم آشنایی پزشکان با روش بازخورد محور (Teach-Back) می‌باشد.
- گفتگوی کلامی و چهره به چهره نقش بسزایی در ارتقای سواد سلامت دارد.

- همدلی با بیمار یک ارتباط خوب در جهت ارتقاء سواد سلامت است. همدلی باعث ایجاد اعتماد و ارتباط مثبت بین بیمار و پزشک، افزایش همکاری و مشارکت بیمار در فرآیند درمان، افزایش رضایت و خوشنودی بیمار از خدمات دریافتی، افزایش سلامت روانی و کاهش استرس و اضطراب بیمار، افزایش سلامت حرفه‌ای و کاهش خستگی پزشک و افزایش کارایی و کیفیت خدمات پزشکی می‌شود.
- برخی از تکنیک‌های همدلی با بیماران عبارتند از: گوش دادن فعال و تمرکز بر محتوا و احساسات بیماران؛ ایجاد ارتباط چشمی و بدنی مناسب و استفاده از زبان بدن مثبت؛ استفاده از سوالات باز و تشویق بیماران به بیان نظرات و تجربیات خود؛ اعتراف به احساسات و نیازهای بیماران و ابراز همدلی و حمایت از آنها؛ ارائه اطلاعات و توضیحات کافی و شفاف به بیماران و پاسخ به سوالات و نگرانی‌های آن‌ها؛ عذرخواهی یا اصلاح خطاها در صورت وجود.
- ما نیازمند طراحی یک برنامه جهت شناخت ارزش‌های پزشکان عمومی و متخصصان برای مشارکت و ارتقاء موفق هستیم. همچنین باید لیستی از دردها، مشکلات و منافع مادی و معنوی پزشکان تهیه کنیم.

رئوس نتایج مذاکرات در جلسه:

- پزشکان برای صرف وقت به جهت همدلی با بیمار در مطب، باید رفاه اجتماعی داشته باشند.
- آموزش در داخل دانشکده‌های پزشکی بسیار اهمیت دارد. «مدل‌سازی نقش» که استاد برای دانشجویان اختصاص می‌دهد، بسیار تاثیرگذار است.
- انجمن‌های علمی گروه پزشکی می‌توانند در بالا بردن سطح سواد جامعه تعیین کننده باشند. باید از این انجمن‌ها استفاده کرد.
- شهرداری‌ها به دلیل ابزارها و موقعیت‌هایی که دارند فرصت‌های خوبی برای افزایش سواد سلامت خواهند داشت.
- مداخلات اجتماع محور را می‌توان در شهرداری‌ها تعریف کرد. خانه‌های سلامت به جهت داشتن ارتباطات مردمی می‌توانند آموزش‌های سلامت را ارائه دهند.
- می‌توان پیمایش سطح سواد سلامت را هر دو سال در کشور انجام داد.
- ما نیازمند تهیه یک کتابچه آموزش بیماری‌ها به زبان ساده برای بیماران هستیم.
- برای ارتقاء سطح سواد سلامت جامعه، مراکز بهداشتی را باید تقویت کرد.
- ارتقاء سلامت باید متوجه عامه مردم باشد نه فقط بیماران؛ باید یک برنامه کلان برای ارتقاء سلامت مردم نوشت.
- حکمرانان نظام سلامت و هیئت وزیران دولت باید نگاه ارتقاء سلامتی داشته باشند. تمام سازمان‌ها (صنعت، کشاورزی، آموزش و پرورش و ...) باید برنامه‌هایشان را طوری تنظیم کنند که سلامت جامعه را ارتقاء دهد.

- برای ارتقاء سلامت جامعه، نظام سلامت نیازمند اصلاح است.
- حکمرانان نظام سلامت نباید به صورت سیاسی انتخاب شوند. انتخاب آن‌ها باید بر اساس معیارهایی باشد که مهمترین آن‌ها تعهد و آگاهی به ارتقاء سلامت است.
- ارتقاء سلامت از دو راه آموزش و خدمت درست می‌گذرد.
- موسسه‌ای که ارائه خدمت می‌کند، باید ارتقاء سلامت را جزو الزاماتش قرار دهد.
- باید برای مبارزه با خنثی‌کننده‌های آموزش و مسائل شبه علم در فضای مجازی حرکت‌هایی انجام داد. این کار نیازمند جلب اعتماد و پاسخگویی است. متولی سلامت باید از فضای مجازی عالمانه استفاده کند.
- موضوع آموزش سلامت در وزارت بهداشت باید به صورت بین‌معاونتی دنبال شود.
- تدوین بایسته‌های آموزش برای بیماری‌های شایع، استفاده بهتر از ظرفیت آموزش در زمان ترخیص، استفاده از ظرفیت رسانه‌ها، فضای مجازی، کلیپ‌های صوتی و تصویری و نیز توجه به بحث آموزش و ارتقاء سلامت در آموزش رشته‌های مختلف، از جمله مواردی است که باید به آن‌ها توجه کرد.
- ساختار وزارت بهداشت باید موثرتر، چالاک‌تر، تخصصی‌تر و بین‌بخشی‌تر شود.

توصیه‌های مطرح شده برای پی‌گیری:

- ارائه مستند حمایت‌طلبی از مباحث مطرح شده در جلسه